

אודי אבן קדר

2004 - 1959

אוצרת: תמרה ריקמן

תערוכה: 25 בפברואר 2016 - 9 באפריל 2016
בית בנימיני המרכז לקרמיקה עכשווית

עריכה לשונית: גליה חי

עריכה גרפית: גיא סער רוסו

תצלום כריכה: אנרזיק, קבוצת זיק
הדפסה: הודפוס רהב בע"מ

בית בנימיני המרכז לקרמיקה עכשווית
Benyamini Contemporary Ceramics Center
בית בנימיני מרכז السيراميك المعاصر

תל אביב
TEL AVIV
יפו YAFFO

משרד
התרבות
והספורט

אגפים
יזמים
לישראל

אודי אבן, חבר הקבוצה, מת ב- 25 ביוני, בגיל 44, כשנכנס לרחוץ בים. החברות עמו היתה ארוכה ורבת שנים. הזעזוע והאבל עמוקים כמותה. חיותו היתה סוערת, כנראה הסוערת ביותר שנכיר אי פעם. הוא ידע באופן הנקי, השלם והמעטיר ביותר להיות איש משפחה ולהיות חבר שהוא משפחה. הוא היה אמן, קדר-אמן ומורה, בעל אנרגיה וכוחות יצירה מסחררים. [...] חיותו מתקיימת תדיר בכל אהביו ונותרת בסביבת המחיה הקרובה - בכל מעשה, באלפי תמונות וסרטים, בפסלים ובכלי חומר ופורצלן, שמספרם נעשה סופי. נוכחותו חרוטה בנו.

דפנה בן שאול, מתוך ספר "זיק"

בעקבות העבודות של אודי / תמרה ריקמן

אודי שעזב את כולנו לפני כעשר שנים, מלווה אותי באופן קבוע כשאני מבקרת אצל בני משפחה, חברים קרובים, חברים למקצוע, אוצרים ואספני אמנות שמספרים עליו ועל עבודתו. אני אומרת שאודי מלווה אותי, כי כשאני רואה כד או קערה הוא מיד מופיע ונעמד לצדם. כד גדול, קערה גדולה או קטנה, ספל או צלחת, מכריזים: אנחנו של אודי.

ראשית הלכתי לבקר את שרית, בת זוגו של אודי, אמו של בנם טל. הם גרים בקומה התחתונה בבית יפה בפינת רחוב שלוש ואמזלג בנוה צדק. אודי הצמיח במגרש הגובל עם דירתו בוסתן פורח שהייתה בו פעילות רבה, פרחים, פרות וירקות, אכילה ושתייה והרבה חברים ששוהים שהות ארוכה. גם תנור לשרפת קרמיקה עמד שם ולפתיחת התנור בסוף השרפה היו עדים רבים. בבר-המצווה של איתמר בנו, הוכנו אין-ספור ספלים מקרמיקה שניתנו לאורחים במתנה. שתו בהם בירה, יין וגם קפה. במטבח של שרית יש מדף צמוד לקיר ועליו קערות בגדלים שונים וביניהן כלי מטבח אחרים, על שולחן האוכל הגדול העשוי מעץ כבד עומד כד עגלגל לבן ובו פרחים, סמוך לקיר הימני עומד ארון זכוכית וכל מדפיו עמוסים בקערות קטנות בצבעים שונים, קערות גדולות יותר מציצות בכל מיני פינות בבית ובתוכן פריטים ופתקים, שלושה כדים גדולים מאד עומדים במקומות שונים, כד כחול במטבח, כד אדום בחדר האורחים וכד אפור בהיר מקושט במשיחות מכחול שחורות. גם מתוך הכדים האלה מציצים בדים וחפצים. אלה לא עבודות שנועדו לקישוט ולראווה, אלא כלים פונקציונליים לשימוש בני הבית, והם חלק מחייהם.

הביקור הבא היה אצל רוחל'ה, אמא של אודי שגרה בבית קטן עם גינה בחולון. רוחל'ה אוהבת לרקום מפות ואוהבת גם בובות אתניות. העבודות של אודי משתלבות בטבעיות בבית. קערה עם כיפת חורים לסינון מים, שרוחל'ה מכינה בה קוסקוס, קדירה עם מכסה וידיית מסוגנת מצופה בגלזורה שצבעה שנהב לבן. אצל רוחל'ה במטבח עומד כד רגיל מעזה - ג'ארה מחמר שעברה שריפה נמוכה וחד פעמית. אודי צבע אותה, וכך עשה עם כלים רבים שרכש מקדר מעזה. הוא נהג לצפות אותם בדיגויים שונים, עשה ניסיונות.

שרון קרן מספר: "אודי ויובל רימון למדו יחד בבצלאל ויובל הוא שהביא את אודי לזיק. החבורה הייתה בראשית דרכה ואודי השתלב מיד, בהתחלה עבד עם לנץ והם עשו את הכלבים הלבנים הגדולים שכיכבו במופעים של זיק".

"אודי היה עדיין רפתן בקיבוץ מגן כשאנשי החבורה החליטו לעשות תוף מחבית גדולה. הוא הלך לבית המטבחיים בקיבוץ והביא עור של עגל. כולם התחילו לעבד אותו ואחר כך מתחו אותו על החבית. התוצאה הייתה תוף אמתי וז'וז'ו בלילתי המתופף תופף עליו במופע בגיא בן-הינום בירושלים. חבורת זיק התארחה בקיבוץ מגן בנגב, הקיבוץ של אודי, ויחד בנו מתקנים למופע של "אחד במאי". הם עבדו במסגרייה והכינו את התפאורה לחגיגות 75 שנה לשומר הצעיר בקיבוץ. שחרם היה הקרשים של הבמות שבנו, ואלה שימשו אותם היטב במופעים הבאים שלהם. אודי החליט להיות אמן, עזב את הקיבוץ ועלה לירושלים. בסוף שנת הלימודים בבצלאל אודי יצר את הכלים המיוחדים והנפלאים עם הפרות כידית למכסה הקדרה. אחר כך הביא פרות למחלקה לקרמיקה, וזה כמובן עשה רושם בל ימחה... הוא הצטרף לזיק והמופע שנערך בעכו ביסס את מקומו בתוך הקבוצה. הוא רצה אבניים, בנינו אתו אבניים עם בריכה של מים וגם תנור שהלהיט את עצמו. דרכו של אודי הייתה ברורה לו ולחבריו. שני העולמות של אודי, קדרות וזיק, התאחדו. שרפת הכלים בראקו¹ הייתה עניין מרכזי בעבודתו. הוא אף יצר מרצפות, ובכל אלה הייתה ראשוניות של נגיעה שאותה ביקש לשמר. דייב כהן, אמן אנגלי, שהיה אמן אורח בבצלאל, היה בעל אנרגיה מטורפת והשפיע על אודי רבות. הוא היה המצית שלו.

אודי חזר ואמר: 'יש פער בין החזון לתוצאה אבל התוצאות המקריות מפצות, טוב שיצא ככה, הפתעה, ניתן ליד המקרה הזדמנות, לא נעמוד בדרכה.' המאבק בין השאיפה לשלמות לבין המקריות היה הדבר שהפריה אותו, תמיד היה מתח בעבודה, שום דבר לא היה מובן מאליו. אודי היה חזק ואמיץ, מניף גושים של חומר, מוציא כלים גדולים מהתנור, לכבוד המופע הנפלא "אנרזיק", שהיה מעין הגדלה של ראקו, לימד את עצמו לעבוד בעמידה על מתקן גבוה וזה קשה מאד. עשר שנים של מופעים מסעירים בארץ ובחוץ לארץ עברו, שינוי גדול התרחש, המופעים המרתקים לא פחות התחוללו בתוך הסטודיו ומוטיב הכד היה למוטיב מוביל. אודי הפך לכוכב".

בביקור בביתם של ויטה ואלי אלישר בכרכור ראיתי כלים מאד איכותיים: קדרה עם מכסה בעל ידית עליונה בצורת פרה רוכנת. כד נפלא נוסף בצבע שנהב מתרומם כלפי מעלה כששני צדדיו הוכו מכה חדה ביד זקופה ובתוך החריוץ נוזלת טיפה כחולה-שחורה, כד מיוחד במינו. אלי אומר לי: "היינו שני חצאים שמשלימים זה את זה, אודי היה צעיר ממני בשנים רבות. הוא הגיע לזיק כשהיה בשנה השנייה ללימודים במחלקה לקרמיקה בבצלאל, נפשותינו נקשרו מיד, התפתחה חברות והתחלנו לעשות דברים, עשינו הכול יחד, ידנו הייתה בכל, כל מה שהזדמן, עסק לעישון דגים ובשר, שיפוצים, חלטורות. אבל אודי היה קדר ורצה סטודיו, יום אחד נודע לנו שמישהו מוכר תנור קרמיקה ענק, החלטנו לקנות אותו יחד. בהתחלה שמרנו אותו אצל רוחל'ה, אימא של אודי, ואחר כך שכרנו מקום בחולון והתחלנו לעבוד יחד. אודי עסק בקדרות ותוך כדי כך הקמנו את סטודיו "אדמה". זה היה מיזם משותף של שנינו, בהתחלה

לקחנו ג' ארות של קדרים ערבים מעזה, זיגגנו אותן ושרפנו בראקו. הלכנו נגד כל המקובל בעולם הקרמיקה, כולם אמרו לנו שזה זבל ושאין מה לעשות עם זה. בהמשך גילינו כלי טָרָה-קוֹטָה איטלקיים, הבאנו אותם לארץ, זיגגנו גם אותם והעניינים תפסו תאוצה. יום אחד אודי הגיע לסטודיו ואמר: 'אני לא בא יותר, אני לא יכול להיות בית חרושת' - ויטה ואני נשארנו ואודי הלך לדרכו".

דדי בן שאול צייר ירושלמי מצוין וידוע זה שנים רבות, התעניין בעבר בקרמיקה. עכשיו הוא חי ומצייר באילנייה (סג'רה). שמחתי מאד לבקר אותו ואת אלינור בת זוגו. דדי מספר שעבד עם אודי הטכנאי המעולה כדי להבין טכניקות של יציקות קרמיקה. "טכניקת היציקה שמשה אותנו ליצור סרקופגים, היה לנו רעיון כזה ליצור סרקופגים עם סממנים של ארץ הקודש שישמשו אכסון לאפר מתים, יצרנו את הסרקופגים ביציקות קרמיות לתוך תבניות שעשינו, יש לי שני סרקופגים בגדלים שונים לפי מידות ארכאולוגיות מקובלות ובדוקות, יצא לנו משכנע וטוב, נסינו לשווק אותם בעזרת מתווך בארה"ב ונכשלנו. בזכותו של אודי אני עכשיו מומחה ליציקות ועושה קערות פשוטות בלי גלזורה לצרכיה הקולינריים של אלינור".

יואב רכס הצטרף לקבוצת **זיק** בגיל צעיר מאד והוא מדבר על אודי מתוך קרבה והכרות עמוקה: "אודי היה קדר בכל מצב, הוא חיבק את גוש החמר בכף יד פתוחה ובטוחה, לא נשברת, הוא היה סופר-אקטיבי, קודם כל היה בונה את הכלי הארכיטיפי ולפיו עושה קדרה אחר קדרה כאילו היה לו שטנץ במחשבה, ההשראה שלו הייתה סיפורם של הקדרים העזתיים שאמרו שצריך להגיע מהר לתוצאה. גם השפה הרחבה של הקערות נוצרה בהשפעתם, 'תשאירו הרבה בשפה', נהג לומר לתלמידיו, 'החישוק המרחף מחזיק את הכלי, גם מפאר אותו'. "יואב אומר שבעיני אודי הקדרות הפלסטינית הייתה קדרות גדולה. גם כשעבד בצורה וירטואוזית, כמעט מכנית, על הגלגל הוא דחף את הסטודנטים לכיוון הפוך, 'תהיו אנשים חופשיים, תנסו, תעוותו, תקלקלו, תהרסו ותתחילו מחדש'".

בשנת 2000 יצרו אודי ו**עודד אדמוב** את 1000 הקערות המפורסמות, אלף קערות קטנות שקוטרן נע בין 10 ל 15 ס"מ, מטרת העשייה הייתה חקירה ולמידה והתוצאה הייתה קערות בצבעים שונים וטקסטורות שונות, מרהיבות לעין ולמגע. בשנת 2001 הוזמנו כולנו לתערוכה אצל עודד אדמוב בחצר ביתו בכפר סבא, לפנינו נגלה מראה מדהים, מסילת רכבת, שני פסי ברזל נתמכים וצפים בגובה של מטר לערך ועליהם ערוכים זה לצד זה 1000 קערות. אנשים הסתובבו לאורך המסילות הלון וחזרו בהתפעמות, ורכשו קערות. את הקערות עודד ואודי הכינו יחד והתרכזו בעיקר בהרפתקאות הגלזורה. הם הגיעו לתוצאות מצוינות. שניהם השתתפו בתחרות מיצגים

בחלונות הראווה של קניון רמת אביב, ששם הוצבו הקערות על גבי מדפי זכוכית שקופה כשהן מוכפלות עד אין סוף במראות שסביבן. אודי ועודד זכו בפרס ראשון בתחרות הזאת. עודד למד אצל אודי בשנת 1989, "אמרו על אודי שהוא מורה טוב ושהוא עובד על כלים גדולים וזה היה מאתגר מאד. היו לו רצונות ופנטזיות מלהיבות, לא הייתה לו סבלנות לכלים קטנים ועדינים ועם זאת הוא יצר רבים כאלה והגיע לאיכויות גבוהות. הייתה לו שליטה נהדרת בכלים גדולים. כמורה הוא החשיב את הצורה המושלמת: להרים את הכלים שעל האבניים, לחתוך את הבסיס בחוט, לבדוק ואם זה לא מושלם - לזרוק, לשמור את המעטים הטובים. אודי היה אמן, בניגוד לאחרים שהם בעלי מלאכה משובחים ומדויקים, הוא ידע לסחוף בהתלהבות שלו את כולנו, התלהבות ללא הפסקה, הוא היה הקטליזטור של כולנו".

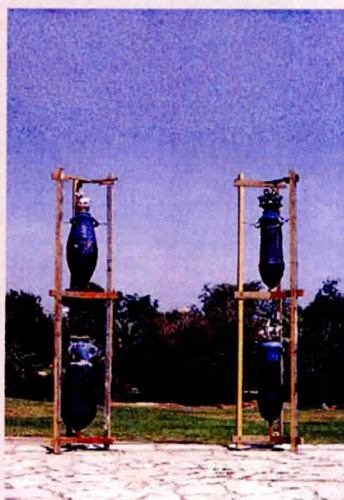
אלון גיל חי ועובד בכליל, הוא עוסק בקרמיקה, בתיה אשתו עוסקת בזכוכית, הם חולקים סטודיו שנים רבות. כשאלון התקבל לבצלאל למחלקת הקרמיקה ופגש את אודי הוא התחיל ללמוד אצלו שעורי אבניים, אחרי כמה מפגשים נוצר ביניהם קשר מצוין, השאיפה של שניהם הייתה ליצור כלים גדולים. לימים אודי בא אל אלון לביתו בכליל ועזר לו לבנות את התנור בסטודיו שלו, תנור שעובד על גז. במשך השנים נשמר הקשר היציב עם אודי, קשר של קולגות, שיח על קרמיקה וההקשרים האמנותיים שלה. "הוא דחף אותי לעשות אמנות", מספר אלון. "לאודי היה ענין רב

בזן, הוא לא למד אותו באופן שיטתי אלא אימץ רעיונות שהתאימו לו והפרו אותו. השלם הוא ארעי, לא-גמור, וצריך להוסיף לו פגם כדי שהכלי יושלם: whabi - Sabi, מקריות מכוונת. עבדנו הרבה בשרפת ראקו, בוץ שהופך למהות אחרת - אדמה מים ואש. הסתכלתי על אודי וראיתי גבר ניגש אל גוש החומר ומתחיל לדבר אתו באהבה ובחושניות תוך כדי שהוא לש את החומר ובודק גבולות. אודי חיפש חדשנות ובה בעת התעניין בארכאולוגיה מקומית, הוא עבד בשחזור העיר הנבטית "שיבטה" ויצר רצפה מאריחים בהשראת אריחי חרס נבטיים שראה בערים נבטיות משוחזרות. הוא היה הרפתקן בלי פאתוס ובלי הצהרות, נסע לעזה והביא משם כדים פלסטינים פשוטים ולאחר שצבע אותם בגלזורה שרף אותם שרפת ראקו, הם השתנו כמובן והפכו לכדים אחרים והוא הגדיר אותם כ'כדים פלסטינים שעברו עיבוד'. הפעם האחרונה שראיתי את אודי הייתה שבוע לפני שהוא נפטר, באתי לסטודיו שלו כדי לראות את הניסיונות שלו בפורצלן ואיך הפך את האבניים. הוא תלה אותם מהתקרה כשפניהם כלפי מטה וכל כלי הפך בידיו האמונות של אודי לדימוי של חצאית מסתחררת של רקדן סופי"

לג'קרנדה קורי יש סטודיו רחב ידיים ומואר באזור המוסכים מול קניון רמת גן, שבו היא עובדת ומלמדת. "אודי", היא אומרת, "תמיד עמד בזרועות פתוחות, היה לו לב

גדול ופתוח". ג'קרנדה עלתה ממקסיקו בגיל עשרים וחמש, הכירה את אודי כשיימה את לימודיה בבצלאל, שכרה פינה בסטודיו הגדול שלו ברחוב אמזלג בנוה צדק ועבדה במחיצתו שלוש שנים. "אודי היה חזק וספונטני, הוא השפיע עלי מאד בעבודה, לימד אותי לעשות ולא לפחד", 'עושה, לא יוצא טוב, הורסת, אחרי אין סוף ניסיונות מגיעים לזיקוק"', הוא אמר. "העשייה עצמה ריתקה אותו יותר מהתוצאות, וכשהיה מסיים את הכלי שעליו עבד היה עובר מיד לעבוד על הכלי הבא, במיומנות ובריכוז רב. הוא לימד אותי, עולה חדשה ממקסיקו בת עשרים וחמש, לצאת החוצה בביטחון. באודי היה הרבה קסם, היה לו חוש הומור והוא היה בעל ערך עצמי. אודי בנה שער משני מגדלים שבכל אחד מהם המדפים מוחזקים וצפים על כבלים מתוחים ועליהם עמדו אמפרות תמירות ומפוארות. במשך הזמן קרסו המגדלים, הכדים נשברו ונשאר רק הצילום המדווח". ג'קרנדה ראתה את אודי עושה את היעילים, "לש את החומר שהופך חי וצורות של חיות מקסימות נולדות בידיים שלו. הוא היה אמיץ, עשה את מה שרצה ללא היסוסים. אודי הנחיל לתלמידיו את שיטת הקערה הדקה עם השפה הרחבה, ראיתי כלים כאלה בביקורים אצל קרמיקאים שונים שמיישמים עד היום את הוראותיו בנאמנות. אודי שמר על הייחודיות של עצמו, היה קנאי לעבודות שלו. בכל פגישה אתו קיבלתי כוח וספגתי מהכריזמה שלו, יכולתי להסתכל עליו שעות בעבודה".

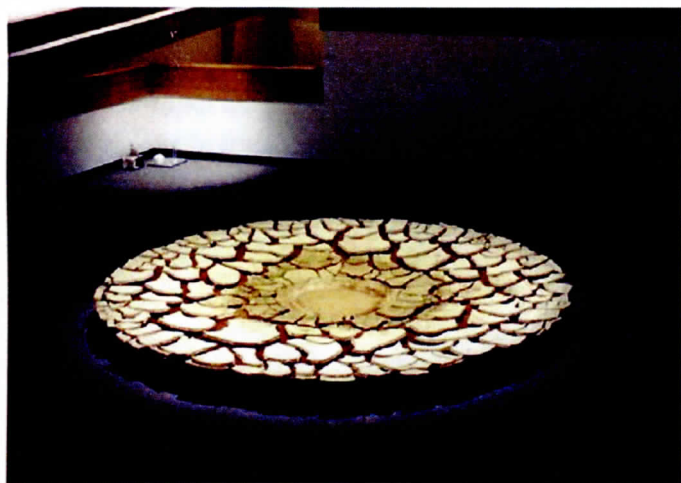
מיכל אלון פגשה את אודי בחברת קרמיקאים אחרים במקומות שונים. פעמים רבות עבדו יחד. זכור לה היטב מפגש העבודה במכון האמנות בתל-חי. לדבריה אודי היה קדר בנשמתו ומורה מהולל. "הביקורת שלו הייתה בוטה, אבל תמיד הבחינה בדקויות. הוא היה ניגש לכלי כמבקר ואומר בצורה ברורה 'זה לא נגמר טוב – מי שלימד את האיש הזה לא לימד עד הסוף'. הוא בנה את עצמו ללא הפסקה ובכל פעם המציא את הגלגל מחדש, הייתה לו מיומנות גבוהה והוא ללא ספק היה אמן".

עירית ציפר, אוצרת ביתן הקרמיקה במוזאון ארץ ישראל בתל אביב, אירחה את אודי בביתן הקרמיקה ונתנה לו חלל במוזאון לעבודתו. "הזמנו אצלו עבודה לתערוכה בשם 'רוח הדגן'. במצרים העתיקה אוזיריס שב לתחייה בצמיחת שיבולי דגן, ולכן בתערוכה היו תבניות של דמותו של אוזיריס ובחלל הנגיבי שפכו אדמה עם זרעי דגן כך שהשיבולים צמחו בתוך קווי המתאר של אוזיריס. אודי אלתר ארון קבורה בדמותו של אוזיריס, אלא שהשיבולים לא צמחו. הוא ניקב חורים במכסה הארון והשבילים נתקעו בתוכו. פתרון אפייני לאודי. במהלך שהותו של אודי בביתן הקרמיקה הוא נחשף לממצאים הנפלאים שבאוסף, שללא ספק השפיעו עמוקות על עבודתו, למשל בניה של קנקנים גדולים וכדים ענקיים. היו בו כנות, התלהבות של ילד קטן, להט בעצמותיו, הוא התפעל מהכלים והיה באקסטזה ממה שחווה במוזאון".

אודי הביא אדמת לס מהנגב וכשהיא רוויה מים תחם אותה בדיסק עץ שהניח על הרצפה כשהיא מכוסה במשטח פלסטיק. כל זה במתחם גדול בתוך התערוכה "חומר

אחר" במוזיאון א"י. (אדמת הלס מצויה בדיונות ורכסי סלע הכורכר, ואפשר למצוא אותה בבקעת באר שבע). בלס הרטוב היו טמונים נבטים, הם צמחו מתוך הלס הלח וכיסו את כולו כמו אזוב. כעבור זמן התייבשו ונשרו, משטח הלס התייבש גם הוא, הצטמק, ונחרצו בו חריצים. עבודה עמוקה ומרשימה.

אודי היה איש רב שכבות, הוא לא היסס לנסות וליפול, הכול עשה באומץ ושליטה. העבודה שלו בחומר הייתה על-חומרית, אינטואיטיבית, וזה מה שהביא אותו לקבוצת **זיק**: אהבה לחומר והתגרות בו. הוא היה חצי-קוסם, מחומר פשוט עשה זהב, אמנות. בינו לבין החומר שררו כוח משיכה, כוח מאתגר ושליטה הדדית. הייתה בו תזזית של העזה שעוררה השתאות, ראינו את זה במופע של **זיק**, "אנרזיק", ונשימתנו נעתקה. אודי ישב ליד אבניים מוגבהים לשמיים ועשה קסם, כד חמר שיצר התקלף פתאום מאליו וחשף במקומו כד כחול יפהפה וזוהר שהמשיך להסתובב ולהפנט. זה היה מחזה בלתי נשכח".

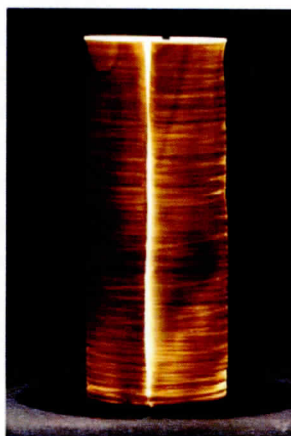
יעל נובק קרמיקאית שמחלקת את זמנה בין ישראל לקנדה, יש לה סטודיו פעיל בשתי הארצות. היא הכירה את אודי בשנת 1994, שבה נפתחה חנות שיתופית לקרמיקה ברחוב שלוש בנוה צדק, בשכנות קרובה לבית ולסטודיו של אודי. "הכרתי את אודי בגלריה בנוה צדק, כשפתחנו את החנות נכנס אליה בחור מקסים ואהב מיד את מה שראה. היינו יושבים ביחד, מדברים וחושבים לאן פנינו מועדות כאמנים של אמנות

שימושית. בדיבורים היו לנו נקודות משותפות, ניסינו להגדיר מחדש מהן קדרות ועבודת הקדר, שנינו אהבנו את הפונקציונליות של העבודה שלנו ובה בעת חיפשנו משהו נוסף, ערך מוסף לפונקציה, למשל איך מביעים רעיון באמצעות האבניים ולא מאבדים את המטרה הבסיסית שהיא ליצור כלי שימושי. שאלנו את עצמנו כמה מחזרים אחרי הקהל, כמה מתגמשים, כמה מתכופפים על מנת להתאים את עצמנו לטעמם של הקונים במקומות פופוליסטיים, ואודי היה אומר: 'אל תתפשרי, שמרי על הצורך לעשות את שלך'. אודי לא יצר כלים שאין בהם שימוש, הם לא נועדו לנוי בלבד, המגע עם הכלי שבעליו חי עמו, כד או ספל שמרגישים את כובדו, שמרגישים בשפתיים את שוליו ובידיים את הטקסטורה שלו באופן בלתי אמצעי – רק אז מגיע הכלי לביטוי המלא".

גיא סער רוסו היה האסיסטנט של אודי ועבד אתו בשנתיים האחרונות לחייו, הוא נסע להודו כמה ימים לפני מותו הפתאומי של אודי. בשנת 2002 גיא היה סטודנט בבית הספר ויטל בפלורנטין, למד עצוב גרפי ולקח קורס בפיסול עם אודי. אודי היה מדבר על חופש יצירתי תוך כדי חיפוש להשראה קלסית, התכתבות מרוכזת עם תולדות הפיסול החל באשור, מצריים, יוון וגם סין. "תביע את עצמך אבל דבר עם העבר". הוא היה מורה מצוין. "שנתיים מאוחר יותר דפקתי על דלתו בבקשה להיות אסיסטנט אצלו בסטודיו, הוא השיב את פני ריקם התעקשתי וחזרתי פעם נוספת ואז הוא קיבל אותי לשמחתי. אודי אמר לי שאין לו הכוח ללמד אותי אבל שאצטרף אליו בכל זאת... אני זוכר שבקושי דיברנו, ירדנו לסטודיו במרתף הבית – סטודיו החורף, לימים אגף הפורצלן. הייתי לו לעזר במהלך היום, בסופו הודיתי לו על כל שלמדתי, מצא חן בעיניו שאני מסוגל ללמוד מהסתכלות. המשימות בהתחלה היו תובעניות, הוא נתן לי משימה לעשות 500 קערות קטנות (bowls). 'תוך כדי עבודה תשנה צורה' אמר. הוא לימד אותי פיתוח חומר ושריפה, ודיבר על חצי כדור – 'כשחצי הכדור ייטמע בידיים

שלך, כשיהיה חלק ממך, משם והלאה תוכל לעשות הכול...'. החיבור לחומר תוך כדי עבודה היה מאד מעניין, אני באתי מרישום וציור ואודי נתן לי הבנה של נפח ותלת ממד. עם הזמן התפתחה בינינו חברות. כמובן שקודם כל הייתי אסיסטנט עם מטרה לעזור לו להגשים את הדברים שהוא רוצה לעשות, וזו הייתה התקופה שאודי יצר את כדי הענק, שכמה מהם נמצאים בגנים הבהאים, וכמה מהם מוצגים בתערוכה הנוכחית. בו זמנית עשה כלים שימושיים – הרבה מאד ספלים וקערות קטנות (Bowls). עשינו הרבה מאד שרפות רגילות ושרפות ראקו. וכך הגענו לגופי תאורה ולפורצלן. חקרנו את הפורצלן. יצקנו פורצלן נוזלי לתוך תבניות גבס שבנינו לפי מודל שאודי יצר וכשהתקשתה הצורה היצוקה חילצנו אותה מהתבנית וחרטנו עליה על האבניים. היו שלוש דוגמאות בסיסיות: חרוט, צילנדר משני חלקים וביצה, גם היא משני חלקים.

את החמר הלבן (הפורצלן) עיבדנו עיבוד מיוחד. על מנת שהחומר הפריך יהיה גמיש ואלסטי היינו מעבשים אותו, עוטפים גוש בבד רטוב, החומר הלבן היה מעלה עובש והופך לירוק של עובש, לשים אותו וחוזרים על הפעולה עד שמגיעים לגמישות הרצויה. אך עדיין הדפנות של הכלים לא הצליחו להתרומם. כוח הכובד של החמר משחק תפקיד, כאשר מעלים דופן גבוהה, הכלי מתקפל. ואז עלה הרעיון המהפכני, לתלות את האבניים הפוכות מהתקרה... התהליך היה כזה – אודי היה מעלה כלי בצורה רגילה, לדופן של 30 ס"מ, הופך את הכלי עם הגלגל, כולא אותו על התיקרה וממשיך את התהליך עם כוח המשיכה. החומר היה משתפל ויורד, משתפל ויורד – עד שנקרע, וניטח על קירות הסטודיו ועלינו. הוא עשה הרבה מאד ניסיונות כאלה ולבסוף הרס את רובם. לכלים ההפוכים לא הייתה הגדרה של גודל, המשימה הייתה ללמוד מהו

הגבול של החומר, למתוח אותו עד כמה שאפשר ולשרוף מבלי שהכלים יתקפלו ויקרסו. אודי הגיע למקום טוב בחיפוש/ניסויים שלו ומה שנותר לו זה להגיע למיומנות. כמה מהכלים האלה, יפים מאד וטובים, עדיין בסטודיו שלו, מעידים על דרך חדשה ומרתקת שאודי היה בעיצומה. לאודי היה ידע עמוק וטבעי בידיים, ידע שאי אפשר ללמוד רק מתוך ספר. הלימוד אתו היה לימוד חוויתי, כל שריפה הייתה בשבילו אירוע ייחודי. אודי התמחה באש, לא רק בדיק, גם בתנורים למיניהם. את תנור הגז הגדול שלו בנינו מחדש, כיפתו המקושטת שוחזרה, וממנו הוצאנו את כליו המופלאים. אודי היה לומד כל שריפה מחדש, מתפעם איך האש מטיילת בתוך הכלי יוצאת ונכנסת מתוכו. התפעמותו מהאש ובכלל מהחומר והצורה, נצרבה בתודעתו ונלקחה לראשית דרכי האמנותית, לא יכולתי לייחל למורה טוב יותר, החיפוש המתמיד חי בכליו ובתוכי..."

רוני קוגל הוא גיסו של אודי. הוא הכיר את אודי בטיול משותף של השומר הצעיר כשהיה בן 17: "הוא היה פרא אדם, שמח ועליז, נער לפני צבא", אומר רוני. "אחר כך הוא הגיע עם גרעין של השומר הצעיר לקיבוץ מגן ועבד שם כרפתן. עבדנו זה מול זה, אני הייתי בוקר בקיבוץ ניר עוז השכן. את יובל רימון הוא הכיר בנעוריו ואחרי הצבא, כשהלך ללמוד בבצלאל הם הפכו חברים. יובל סיים את בצלאל כמה שנים קודם לכן וחנן את את אודי בפרויקט הגמר שלו בשנה הרביעית - סדרה נפלאה של קדרות בשרפת ראקו, עם מכסים ועליהם פסלי חיות שיוצרים ידית למכסה. החיות המקרינות הפכו למוטיב מרכזי בעבודה של אודי והוא השתמש בהם באופנים שונים. קדרות

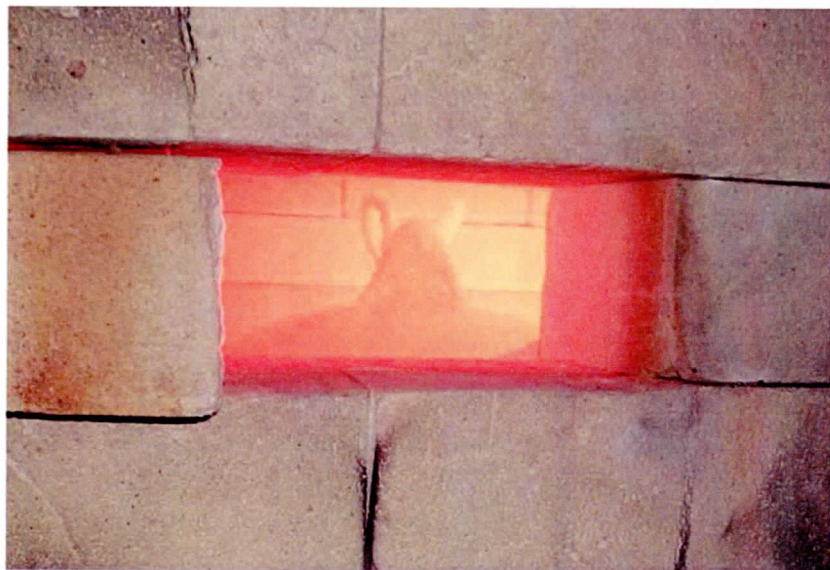

גדולות (מצוינות לצ'ולנט), שנראו כמו כלי פולחן עתיקים, כשהוא הציג אותן בתערוכות שונות במהלך השנים. אודי היה ברוך כישרונות, שחקן גדול, רקדן מצוין ומוזיקאי. את האהבה למוזיקה העביר לבנו יפתח, ואת הקרמיקה ממשיך עכשיו בנו הצעיר יותר - איתמר".

אודי היה כד במהותו. כך חשבו גם חבריו בקבוצת זיק, שבנו כד ענק והובילו אותו לאורך חוף הים בעכו, לזכרו.

¹**ראקו** - משמעות המילה "ראקו" - קלות, נוחות, הנאה, אושר, ועונג. מקורה של טכניקת הראקו ביפן של המאה ה-16. בטקס שתיית התה נהגו להגיש את התה בקעריות קטנות ולא-סימטריות שעוצבו ביד, כלים שהתאימו לאסתטיקה של ה"זן" הבודהיסטי, שאינו מייחס חשיבות לפגמים. ראקו היא שיטת שריפה של זיגוג יפני, שבכוונה יוצר נימי סדקים בגלזורה. וכדי להשיג את התוצאה הזאת מוציאים את הכלי מהתנור בעודו לוהט והמפגש עם הטמפרטורה הנמוכה יותר יוצר את נימי הסדקים. הכלי עובר למצע של קש או זרדים, חומו הגבוה של הכלי מצית את המצע, הסדקים משחירים וחושפים רשת סרוגה המזכירה את אדמת הלס היבשה במדבר.

תודות: מוזיאון ארץ ישראל, עמי שטייניץ, אוהד רומנו.

